

”

” Giriş

”

” 27 Ocak’ta Adil Medya adlı internet sitesinde Demir Küçükaydın’la yapılan bir mülâkat yayınlandı. Ben bu yazıda, Adil Medya’nın okuyucularına, “Küçükaydın: Sosyalizmin Muaviye’si Stalin’dir” başlığıyla sunmayı yeğlediği sözkonusu mülâkatta ele alınan bazı önemli noktaları eleştiri konusu yapacağım. Tabii bu mülâkatta eleştiriye hak eden, ama bu yazının kapsamını fazlasıyla genişleteceği için burada ele almayacağım ya da belki sadece geçerken değineceğim başka hatalı görüşler de var.

” Ancak ben dikkatimi Demir’in; İslâm’ın doğuşunu bir “devrim” ve Muaviye’nin iktidara geçişini bir “karşı-devrim” olarak nitelendirmesi, İslâm ile Marksizm arasındaki derin farkı gözlerden gizlemeye hizmet eden görüşleri ve siyasal İslâma ilişkin yanlışları üzerinde yoğunlaştıracam.

”

”

” Muaviye-Stalin Karşılaştırması

”

” Demir arkadaş şöyle diyor:

” “(Muaviye’nin iktidara gelmesiyle- C. A.) Silâhlı Müslümanların yerini devletin silâhlı adamları aldı. Benzeri de sosyalizmin başına geldi. Nasıl Muaviye ve diğerlerinin yaptıklarına bakarak İslâm dini veya öğretisi yargılanamazsa, Sovyetler ve diğerlerine bakarak da Sosyalist öğretisi yargılanamaz. Sosyalizmin Muaviyesi de Stalin’dir diyelim.” Demir bu görüşünü daha önce kaleme aldığı bir başka yazıda da şu sözlerle dile getirmişti:

▣ “Aydınlanma devriminin Muaviye’si Napoleon’dur. İşçilerin yaptığı Aydınlanma devriminin Muaviye’si de Stalin’dir.” (“İşçi Sınıfı Neden Devrim Yapamaz?”, 9 Şubat 2010)

▣

▣ Napoleon’u bir yana bırakarak, ilk başta Muaviye ile Stalin arasında kuşbakışı bir toplumsal köken, siyasal duruş ve yaşam tarzı karşılaştırması yapalım. Muaviye’nin babası Mekke’nin en sözü geçen kişisi olan Ebu Süfyan, anası Kureyşlilerin başkanı Utba bin Rabia’nın kızı ve kendisi de başarılı bir tacir olan Hind’dir. Mekke’nin en zengin ailelerinden olan Muaviye ailesi önce Hz. Muhammed’e şiddetle karşı çıkmış, hattâ ona karşı savaşmıştı. Ancak 622’de Medine’ye göç etmek zorunda kalmış olan Muhammed ve yandaşlarının 630’da Mekke’yi fethetmesi üzerine onlar, tüm Mekkelilerle birlikte Müslüman olmak zorunda kaldılar. Diyanet İşleri eski Başkanı ve yazar Süleyman Ateş Muaviye hakkında şu bilgileri veriyor:

▣ “Mekke’nin fethinden bir yıl önce veya fetih sırasında Müslüman olan Muaviye, Ebusüfyan’ın oğludur. Ebusüfyan Ümeyyeoğulları’nın lideriydi. Hz. Muhammed’e peygamberlik verilmesini hazmedemediği için ona inanmadı. Ona karşı savaşları yönetti. Bu düşmanlığı Mekke’nin fethine kadar sürdü. Fetihle inanmaktan başka çare kalmadığını anlayıp Müslüman oldu.

▣

▣ “Muaviye de ailesiyle birlikte fetih esnasında Müslüman oldu. Ama bu ailenin, Peygamber ailesine karşı rekabet hissi, üstü örtülü olarak devam etti. Hz. Ömer döneminde Muaviye, Şam valisi yapıldı. Hz. Osman’ın şehadeti üzerine halife seçilen Hz. Ali’ye karşı çıkanların safında yer alan Muaviye, Hz. Ali’nin şehadeti üzerine bir hileyle halifeliği ele geçirdi. Yaptığı en kötü şey de kendi sağlığında oğlunu veliaht seçip halktan Yezid için bey’at aldırarak İslâm’daki seçim sistemini saltanata çevirmiş olmasıdır.” (Süleyman Ateş, “Muaviye Mekke’nin fethinden sonra Müslüman oldu”, Vatan, 8 Ocak 2009)

▣

▣ Rus Çarlığının boyunduruğu altında ezilen Gürcistan’ın küçük bir kentinde dünyaya gelen Jozef Stalin ise son derece yoksul bir ailenin son çocuğu olarak dünyaya gelmişti. Ailenin daha önce dünyaya gelen üç çocuğu da doğumdan hemen sonra yaşamlarını yitirmişlerdi. Stalin’in babası Vissaryon Çugaşvili ve annesi Ekaterina Geladze, Muaviye ve ebeveynleri gibi aristokrat değil, toprak kölesi/ serf kökenliydi. Mekke elitinin bir üyesi olan, lüks yaşantıya olan tutkusuyla tanınan ve yaşamı saraylarda geçen Muaviye’den farklı olarak Stalin önemli bir siyasal konum edinmeden önce yaşamını zor koşullarda

yasadışı örgütsel çalışmasında, fabrikalarda, sürgünlerde, cezaevlerinde sürdürmüş ve tüm ömrü boyunca –onun en azgın düşmanlarının da kabul ettiği gibi- son derece sade ve alçakgönüllü bir yaşam tarzına sahip olmuştu. Gene Muaviye’den farklı olarak Stalin hiçbir zaman –Demir’in, “Ekim devriminin Muhammedi” saydığını tahmin edebileceğimiz- Lenin’e karşı bir düşmanlık beslemediği gibi onun en sadık izleyici ve öğrencisi oldu. Dahası Stalin, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi’nin Bolşevik kanadına katılmak için “Mekke’nin fethi”ni beklememiş, neredeyse başından beri Lenin’in önderlik ettiği Bolşevik kanadın yanında yer almıştır. Rusya devriminde Muaviye’ye benzer bir figür aranacaksa, onun Stalin değil, babası bir toprak ağası olan, 1903-1917 yılları arasındaki siyasal yaşamı Lenin’e karşı savaşmakla geçmiş ve ona en ağır hakaretleri yağdırmış, ama daha sonra “Leninist” kesilmiş olan Trotski olduğunu söyleyebiliriz. Anımsanacağı gibi Trotski, içinde yer aldığı Mejravontsi grubuyla birlikte ancak, “Mekke’nin fethi”nin, yani 1917 Ekim Devrimi’nin öngününde bir özeleştiri yaparak Bolşeviklere katılmış, daha sonraları ise Ekim devriminin ideallerine bir kez daha sırt çevirmiş, 1920’lerin ikinci yarısında Bolşevik Partisi’ne karşı yıkıcı bir muhalefet sürdürmüş, –en azından objektif olarak- devrilmiş eski egemen sınıf ve katmanların çıkarlarını aşırı sol bir retorik kullanarak savunmuş ve 1930’larda Nazi ve Japon emperyalistleriyle işbirliği yaparak bir süper-Muaviye payesine erişmişti. (Bu olgunun, onyıllardır revizyonist/ sosyal-emperyalist bir devlete dönüşmüş ve tam da bu nedenle çökmüş olan Sovyetler Birliği’nin 1991’de dağılmasından sonra kısmen açılan devlet arşivlerinden edinilen belgelerle bir kez daha tartışma götürmez bir tarzda doğrulandığını anımsatayım.) İnsanlık tarihinde Muaviye ile Stalin gibi bu denli benzemez iki siyasal figür bulmak, herhâlde pek kolay olmasa gerek.

■

■ Stalin’in “Ekim Devrimi’nin Muaviyesi” olduğu, yani eşitlikçi ve sosyalist bir toplum inşa etme çabalarını durdurduğu ve geriye döndürdüğü yolundaki son derece yaygın, ama aynı ölçüde hatalı sav için ise şunları söyleyeceğim. Friedrich Engels, “Pudingin kanıtı onun yenmesindedir” demişti. Stalin 1922’de SBKP Genel Sekreterliğine getirildiğinde Avrasya’nın en geri ülkelerinden birisi olan Sovyet Rusya, O’nun yaşama gözlerini yumduğu 1953’de dünyanın ekonomik, siyasal ve askerî bakımdan ikinci güçlü devleti hâline gelmiş, dünyanın her yanındaki ezilen ve sömürülen kitleler için bir umut ve esin kaynağı olmuştu. Lenin’in sağlığında sosyalizmin inşası konusunda ancak ilk adımlar atılabildiği. Bu ülkenin işçi ve emekçileri, ancak Stalin’in SBKP’nin başında bulunduğu koşullarda tarihte ilk kez üretim araçlarının özel mülkiyetinin ortadan kaldırılmasını başaracak ve o zamana kadar bir teori olan sosyalizmi ete-kemiğe büründüreceklerdi. Dahası bu eşsiz başarılar, komünistlerin ve Sovyet Rusya işçilerinin olağanüstü zor koşullar altındaki inanılmaz özveri ve kahramanlıkları sayesinde gerçekleştirilecekti. Bu olağanüstü zor koşulların neler olduğunu, unutkanlıkla sakatlanmış kafalara anımsatmakta yarar var.

”

” Rusya, Birinci Dünya Savaşında 3 milyon insanını yitirmiş ve bitkin düşmüştü. Ekim Devriminin ardından emperyalist burjuvazinin doğrudan ve dolaylı desteğine sahip olan Beyaz Muhafızlara karşı verilen İç Savaşta (1918-20) ise 7 milyon insan ölmüş, ülke ekonomisi neredeyse çökmüş ve işçi ve emekçiler açlıkla yüzyüze gelmişti. İç Savaş sona erdiğinde tarım, sanayi, ulaştırma ve madencilik sektörleri Birinci Dünya Savaşı öncesi düzeyinin çok gerisindeydi. Hammadde ve yarı-işlenmiş madde stokları tükenmişti. Ülkenin büyük kentlerinin dışında elektrik yoktu; halkın ezici bir çoğunluğu eğitimsizdi ve sağlık hizmetlerinden yoksundu. Sovyet iktidarı 1921’de Kronstadt’ta ve 1924’te Gürcistan’da olduğu gibi bazı yerel isyanlarla boğuşmak zorunda kalıyordu. 1920’lerde ve 1930’larda ise Sovyet Rusya, öndegelen emperyalist devletlerin ekonomik ambargosu ve kuşatmasının yanısıra onların istihbarat örgütlerinin beşinci kol etkinliklerinin de hedefi durumundaydı. Bu arada eski egemen sınıfın kalıntıları, burjuva aydınları ve uzmanları ile kulaklar, Sovyet iktidarına karşı yaygın ve ekonomik sabotaja ve terörizme kadar varan bir direniş sürdürüyorlardı. 1929’dan itibaren tarımın kollektifleştirilmesine ve Birinci Beş Yıllık Plânın uygulanmasına geçiş, bu direnişi yeni bir iç savaş düzeyine çıkardı. Bu direnişe paralel olarak; Parti ve devlet aygıtı içindeki zayıf ve yenilgici öğelerin, açık ve gizli revizyonist lider ve kadroların sabotaj ve ihanete varan bir direnişi sözkonusuydu.

”

” Başında Stalin’in bulunduğu SBKP’nin önderliği altındaki değişik ulus ve milliyetlerden Sovyet işçi ve emekçileri görülmemiş ve duyulmamış özverilerle bu engellerin hepsini aştılar. Ve dünya burjuvazisinin öncü gücü Nazi Almanyası’nın 1941’de Sovyet Rusya’ya saldırısını, olağanüstü boyutlara varan kayıplar pahasına püskürttüler. Bu ülke İkinci Dünya Savaşında, 13,600,000’i asker olmak üzere en az 21 milyon yurttaşını yitirdi; Nazi saldırganları ulaşabildikleri her yerde Sovyet Rusya’nın fabrikalarını, kollektif çiftliklerini, ulaşım altyapısını vb. bütünüyle yıktılar. Ama bu ülke savaşın ardından yeniden bir mucize yaratmayı, bir kez daha dirilmeyi ve ayağa kalkmayı başardı. Bu inşa çalışması, Alman, İtalyan ve Japon faşistlerinin yerini alan ABD’nin ve bağlaşıklarının Sovyetler Birliği’ne –ve Halk Demokrasisi ülkelerine- karşı bir ‘Soğuk Savaş’ başlattığı, onu kuşatmaya giriştiği koşullarda gerçekleştirildi.

”

” Herhâlde bütün bu saydıklarımın (ve saymadığım diğer başarıların) gerçeğin ta kendisi olduğunu, Demir de içinde olmak üzere hiç kimse yadsıyamayacaktır. O zaman sorulması gereken soru ya da sorular şunlardır: 1922’den sonra Sovyetler Birliği’nde inşa edilen sosyalizm değil de kapitalizm miydi? Bütün bu başarılar bir “Sovyet Muaviyesi” olduğu ileri

sürülen Stalin'in değil de bir başkasının önderliği altında mı gerçekleştirildi? Bütün bu başarıların yaşandığı ülke sosyalist değil de kapitalist bir ülke miydi? Bu dönemde Sovyetler Birliği, işçi ve diğer emekçi "kitlelerden kopuk ve onlara düşman", "hattâ onlara karşı terör uygulayan" dar bir -yeni- burjuva sınıfı tarafından mı yönetiliyordu? Sovyet halkları bütün bu başarı ve zaferleri "Stalinist terör" koşulları altında mı gerçekleştirdiler? Sanırım, sorunun böyle dosdoğru konması bile, Stalin'in Muaviye'yle karşılaştırılmasının ne kadar saçma ve anlamsız olduğunu göstermeye yeter.

”

”

” Politik İslâm-Sosyalizm Karşılaştırması

”

” Ama Demir, bu talihsiz ve zorlama Stalin-Muaviye benzetmesiyle asıl olarak, bu iki figürden birincisinin Ekim devrimini ve ikincisinin sözümona İslâm devrimini durdurduğunu ve tersine çevirdiğini kastediyor. Böylece o, en azından objektif olarak, siyasal İslâm'ın; sözümona "sosyalizmi inşa edemeyen, yani devrimi yarıda bırakan" ve dolayısıyla "her türlü eşitsizliğe karşı mücadele" etmeyi başaramayan Bolşeviklerin yaptığından DAHA FAZLASINI yapabileceğini de söylemiş oluyor. Şu sözler ona ait:

” "Mantık sonuçlarına ulaşmış bir 'politik İslâm' her türlü eşitsizliğe karşı mücadele eden bir sosyalizmden farklı olamaz." Demir'in, siyasal İslâm'ın bu saptamaya uygun bir evrim geçirebileceğini gösteren herhangi bir veriye sahip olup olmadığını bilmiyorum. Ama İslâm âleminin tarihi ve dünya pratiği, bu saptamaya en küçük ölçüde de olsa hak verdirecek herhangi bir olgu ya da örnek sunmuyor bize. Dahası, sözünü ettiğimiz; burjuva demokratizminin de gerisinde bir akım olduğuna göre, bu akımın, en azından bazı öğelerinin "her türlü eşitsizliğe karşı mücadele eden bir sosyalizm"le aynı çizgiye varabilmesi bir yana, biçimsel ya da hukuksal eşitliği savunma noktasına varabilmesi de doğrusu, çok sevindirici bir gelişme olurdu.

”

” Bu konuda bir yargıya varmadan önce siyasal İslâm'ın ne olduğuna açıklık getirmek gerek. Radikal İslâm, fundamentalizm (=köktendincilik) gibi adlarla da anılan ve tabîi kendi içinde belirli ölçülerde farklı eğilimleri de taşıyan siyasal İslâm, kökeni 20. yüzyılın başlarına, hattâ belki de 19. yüzyıla kadar uzanan görece modern bir düşünce akımıdır. Bu akım; İslâm toplumlarının geriliğine, bu ülkelerdeki yönetici elitlerin/ egemen sınıfların yoz ve

işbirlikçi niteliğine, İslâm halklarının Batılı sömürgeciler ve emperyalistler tarafından aşağılanmasına ve bir ölçüde de İslâm ülkelerinde ortaya çıkan toplumsal adaletsizlik ve eşitsizliğe vb. tepki olarak ortaya çıkmıştır. Siyasal İslâm'a göre, bugün İslâm toplumlarının yaşadığı sorunların temelinde, bu toplumların gerçek İslâm'ın ilkelerine göre yönetilmemeleri, Muhammed ve Dört Halife döneminden sonra İslâm ülkelerinde iktidara gelen yönetici elitlerin İslâm'dan sapmış olmaları yatmaktadır. Dolayısıyla bu akım çözümün İslâm toplumlarının, ama sadece İslâm toplumlarının değil, tüm insanlığın gerçek İslâm'a yönelmesinde, onun ilke ve öğretilerini yaşama geçirmesinde yattığını savunmaktadır. Örneğin, bu akımın en öndegelen temsilcilerinden biri olan Seyyid Kutub, 1964'de yayımlanan Yoldaki İşaretler adlı kitabında, kapitalist ve sosyalist sistemler de içinde olmak üzere diğer tüm sistemlerin iflas ettiğini belirttikten sonra şöyle demektedir:

”Çağımızda ortaya çıkan bütün milliyetçi ve şovenist ideolojiler ve onlardan türeyen hareketlerin tümü de canlılıklarını yitirmişlerdir. Kısacası, tüm insan yapımı bireysel ve kollektif teorilerin başarısız olduğu kanıtlanmıştır.

”

”Bu belirleyici ve şaşırtıcı kavşakta sıra, İslâm'a ve İslâm ümmetine, maddî buluşları yadsımayan İslâm'a gelmiş bulunuyor.” (Milestones, International Islamic Federation of Student Organizations, tarihsiz, s. 9-10) Bütün dünyanın “Allah'ın yeryüzündeki egemenliğine karşı bir isyan temeli üzerinde yükselen bir Cahiliyeye batmış olduğunu” (aynı yerde, s. 15) söyleyen Kutub, insanın insan üzerinde baskı kurmasının nedeninin de bu olduğunu belirtiyor. Daha ilerde ise, insanlığın yüzyıllardır bir Cahiliye döneminde yaşadığını, içinde yaşadığımız ortamın tümünün, insanların düşüncelerinin, inançlarının, sanatlarının, yasalarının, yönetimlerinin, hattâ İslâmi kültür, İslâmi felsefe, İslâmi kaynaklar olarak bilinenlerin tümünün Cahiliye döneminin ürünleri olduğunu ileri süren Kutub, çözümün İslâm'ın o saf özüne ve kaynağına, Kuran'a ve onun ilkelerine, egemenliğin sadece Allah'a ait olduğunu söylediği Muhammed dönemine dönmekte yattığını söylüyor.

”

”Siyasal İslâm; tekелci kapitalizmin egemen olduğu çağımızın temel sorunlarının Kuran'ın hükümleri esas alınarak çözülebileceğini ileri sürmektedir. Ne var ki Kuran; M. S. 7. yüzyılda, ulaşımın, haberleşmenin, ticaretin ve hattâ savaşın develerle ve atlarla yapıldığı, dünya halklarının birbirleri ve yaşadıkları gezegen, hattâ kendi ülkeleri hakkındaki bilgilerinin çok sınırlı olduğu, Muhammed'in bilgi ve deneyim kaynaklarının Arabistan'da çeşitli din ve mezheplerden din adamlarıyla ve Suriye, Yemen, Filistin, Irak, İran gibi ülkelere yaptığı yolculuklarda değişik insanlarla yaptığı tartışmalarla sınırlı olduğu bir dönemde ve o çağın en geri ülkelerinden birinde yazılmış ya da daha doğrusu “indirilmiştir.” (1) Kuran, o dönemin

Arabistanı'nın pre-kapitalist sosyo-ekonomik formasyonunun gereksinimlerini karşılamak ve Muhammed ve çevresinin M. S. 7. yüzyıl Mekkesi ve Medinesi'nde karşı karşıya bulunduğu sorunları çözmek için kaleme alınmış olan bir metindir. Bugün siyasal İslâm'ın savunucularının ve başkalarının, o günden bu yana her alanda yaşanmış başdöndürücü değişiklikleri ve gelişmeleri gözönüne almaksızın, M. S. 7. yüzyıl Arabistanı'nın mülk sahibi sınıflarının sınırlı ve dar bakış açısıyla yazılmış olan bir metni günümüz insanlığının sorunlarını çözmenin tılsımlı anahtarı olarak sunmalarının kabul edilebilir bir yanı olmadığı açıktır. Hele de bu metnin ve ona dayalı olarak kurulan toplum düzeninin, aşağıda da göreceğimiz gibi, zamanında bile ideal bir toplum olmaktan son derece uzak olmuş olduğu gözönüne alındığında. Demek oluyor ki, bu akımın temsilcilerinin kof ve abartılı savlarının kabul edilebilir bir yanı olmadığı açıktır. Dolayısıyla, Demir'in siyasal İslâm'ın savunucularının bu yaklaşımı onamasını ve "Mantık sonuçlarına ulaşmış bir 'politik İslâm' her türlü eşitsizliğe karşı mücadele eden bir sosyalizmden farklı olamaz" sözlerinde anlatımını bulan bir saptama yapmasını anlamak zor. Kuşkusuz o, bu alıntının hemen öncesinde,

■ "Politik İslâmcılık içerisinde bugün eşitlikçi ve özgürlükçü bir eğilim yansıyor. Özgürlükçü eğilim ulusçulukla yüzleşip kesin tavır almadığı takdirde, sosyalistlerin uğradığı aynı akıbete mahkûm olacaktır. Yüzleştiği takdirde ise; İslâm ile tanımlanmış bir ulus devlet kurmamak için de dünya çapında insanların dini, dili, soyu, sopu ne olursa olsun, eşitlikçi bir düzen istiyorsa, fiiliyatta kendini İslâmiyet ile değil de, inançların tamamen kişisel olduğu; bütün diğer dinlerin eşit düzeyde olduğu, bir düzenle tanımlanmış olacaktır" dediğini ileri sürebilir. Yani, böyle bir denklemin kurulabilmesi için siyasal İslâm'ın belli bir dönüşüm yaşamasını önkoşul olarak belirttiğini. Ancak, bu bir yanıt olarak kabul edilemez; edilemez çünkü ulusçuluğa karşı "kesin tavır" alabilen ve İslâm ile "diğer dinler"i eşit düzeyde görebilecek vb. bir siyasal İslâm, kendisini yadsımış ve siyasal İslâm olmaktan çıkmış olacaktır. Böylesi bir olasılık da hemen hemen hiç derekesindedir. Kaldı ki, Demir de içinde olmak üzere hiç kimsenin terimleri ve kavramları keyfi bir biçimde tanımlamaya ve tarihsel ve somut olguları görmezden gelmeye hakkı yoktur. Şunu da eklemeliyim: Tarihsel deneyim ve günümüzün siyasal pratiği Türkiye'nin, Osmanlı gericiliğinin mirasıyla ve devlet ve egemen sınıfa biat geleneğiyle sakatlanmış siyasal İslâmı içinde ciddiye alınabilecek boyutta bir "özgürlükçü eğilim" olmadığını yeterince göstermiş bulunuyor.

■

■ Siyasal İslâm'a olmadık bir rol biçen Demir sözkonusu mülâkatın bir yerinde şöyle diyor:

■ "Bu biçimsel ya da hukukî eşitliktir. İlk idealimiz bu olmalıdır. İslâm zamanında bu ideal için yola çıkmıştı. İnsanları farklı aşiretlerden alıp bir tek Allah aracılığıyla eşit kılıyordu." Ama o yanılıyor. İslâm, bırakalım "her türlü eşitsizliğe karşı" çıkmayı, yani "sosyal ve ekonomik eşitlik" için savaşmayı, biçimsel eşitlik, yani burjuva demokrasisi için de savaşmamıştır. Ne siyasal

İslâm'ın kendine temel aldığı söylediği Kuran'ın içeriği böyle bir savı doğrular; ne de İslâm devletinin, Muhammed ve Dört Halife döneminde Kuran'ın hükümleriyle görece uyumlu pratiği. Kadın ile erkeği, köle ve esir ile özgür insanı, yoksul ile zengini, "kâfir" ve müşrik ile Müslümanı eşit görmeyen bir dinin ve o dini esas alan/ aldığı ileri süren bir devletin "biçimsel ya da hukukî eşitliği öğütlediği", onu gerçekleştirmek için adımlar attığı söylenebilir mi? Kendisine ve onun gibi düşünenlere Kuran'ın neler söylediğini anımsatmakta yarar var.

■

■

■ Kuran Ne Diyordu?

■

■ Tartıştığımız konuya açıklık getirmek için burada, başını Muhammed'in çektiği hareketin ilkelerini açıklayan Kuran'ın, en azından bazı ayetlerini gözden geçirmemiz gerekiyor. Buraya aldığım ayetler Kuran'ın, eşitlikçi bir toplum ya da "biçimsel ya da hukukî eşitliği" öngörmediğini göstermekle kalmıyor; bu ayetler şiddet dozu hayli yüksek bir dili olan Kuran'ın barışçı, demokratik ve hoşgörülü bir toplum modeli öngörmediğini de çok açık bir biçimde gösteriyor. Ancak bunu Muhammed'in otoriter kişiliğiyle ya da Arap toplumunun savaşçı gelenekleri gibi son derece ikincil önem taşıyabilecek gerekçelerle açıklamak tümüyle yanlış ve metafiziksel bir yaklaşım olacaktır. Bir üstyapı ögesi olan dinlerin deyim yerindeyse kendi tarihleri yoktur. Onlar, tümüyle pasif bir nitelik taşımazlar elbet; ancak, son çözümlemede toplumun maddî-ekonomik temelinin bir yansımasıdır. Bir başka anlatımla, toplum yaşamını düzenleyen çok sayıda kural içermesi ve bu kuralların yaşama geçirilmesini güvence altına alacak cezalar ve yaptırımlar öngörmesi, İslâm'ın doğduğu tarihsel (ekonomik ve siyasal) koşullarla ilgilidir. İslâm'dan farklı olarak Hristiyanlık, Roma İmparatorluğu'ndaki ezilen ve dışlanan kitlelerin bir hareketi olarak doğmuş, taraftarları 300 yıldan fazla bir süredir dönemin dünyasının bu en güçlü devletinin baskısı ve terörü altında ezilmişti. Bu dinin mensupları, ancak M. S. 313'de İmparator I. Konstantin'in ve M. S. 380'de İmparator I. Teodosyus'un çıkardığı yasalarla rahat nefes almış ve Hristiyanlık bu ikinci tarihte İmparatorluğun resmî dini hâline gelmişti. Ve bu süreç de kaçınılmaz bir biçimde, Hristiyanlığın ezilen ve dışlanan kitlelerin dini olmaktan çıkması ve egemen sınıfın dini hâline gelmesiyle ve daha sonraki tarihlerde ise resmî Hristiyanlıktan farklı ve ona karşı "halk Hristiyanlığı" akımlarının doğmasıyla elele gitmişti. İslâm ise, -Demir'in savının aksine- ezilen ve dışlanan kitlelerin belli ölçülerde desteğini almış olmakla birlikte onların bir hareketi olarak doğmamıştır. O, Mekke tacirlerinin daha zayıf katmanlarının bir hareketi olarak doğmuş, çok kısa süren bir muhalefet döneminden sonra, Arabistan'da merkezî bir siyasal otoritenin, yani devletin kurulması hareketinin ideolojisi olmuştur. Kuran'ın ve onun dilinin azarlama, tehdit ve

ceza, hattâ işkence ve ölüm gibi terim ve kavramlarla niteleniyor olması, işte onun bu doğru ve gelişme koşullarıyla ilgilidir. Şimdi Kuran'ın ne dediğine bakabiliriz:

”

” İslâm, savaşlarda ya da akınlarda esir alınan kişiler ve köleler için asla “biçimsel ya da hukukî eşitlik” öngörmemektedir. Nisa sûresinin 25. ayetinde köleler için şöyle deniyor:

” “İçinizden, imanlı hür kadınlarla evlenmeye gücü yetmeyen kimse, ellerinizin altında bulunan imanlı genç kızlarınız (sayılan) cariyelerinizden alsın.” (Kuran-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Mealî, Hadimü’i ş-şerifeyn Kral Fehd Mushaf-ı Şerif Basım Kurumu, s. 81). Aynı konuda Nahl sûresinin 75. ayetinde şunları okuyoruz.

” “Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen, başkasının malı olmuş bir köle ile katımızdan kendisine verdiğimiz güzel rızıktan gizli ve açık olarak harcayan (hür) bir kimseyi misal verir. Bunlar hiç eşit olurlar mı?” (aynı yerde, s. 274)

”

” İslâm, insanlığın yarısını oluşturan kadınları ikinci sınıf bir konuma mahkûm etmektedir. Nisa sûresinin 34. ayetinde şöyle deniyor:

” “Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. . . Baş kaldırmamasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarında yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün.” (aynı yerde, s. 83) Aynı sûrenin 11. ayetinde miras paylaşımında erkeğe, kadına kıyasla tanınan üstünlük şöyle anlatılıyor:

” “Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe, kadının payının iki misli (miras vermenizi) emreder.” (aynı yerde, s. 77) Bakara sûresinin 228. ayetinde ise şöyle deniyor:

” “Ancak erkekler, kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptirler.” (aynı yerde, s. 35) Kuran, kadının erkek karşısındaki daha aşağı konumunu Peygamberlerin hep erkek olmalarına işaret etmek suretiyle de doğruluyor. Yusuf sûresinin 109. ayetinde şöyle deniyor:

” “Senden önce de şehirler halkından kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını peygamber göndermedik” (aynı yerde, s. 247)

”

” Kuran'da, insanların birbirlerine eşit olmadıkları açıkça savunulmaktadır da. Zuhuf sûresinin 32. ayetinde şöyle deniyor:

”Dünya hayatında onların geçimliklerini biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için kimini ötekine derecelerle üstün kıldık.” (aynı yerde, s. 490) Aynı konuda Enam sûresinin 165. ayetinde şu satırlara rastlıyoruz:

”Sizi yeryüzünün halifeleri kılan, size verdiği (nimetler) hususunda sizi denemek için kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan O’dur.” (aynı yerde, s. 149) Kuran’ın Nahl sûresinin 71. ayetinde ise şöyle deniyor:

”Allah kiminize kiminizden daha bol rızık verdi. Bol rızık verilenler, rızıklarını ellerinin altındakilere verip de bu hususta kendilerini onlara eşit kılmazlar.” (aynı yerde, s. 273)

”

Kuran, İslâm’ın buyruk ve öğütlerine uymayanlara bu dünyada da ağır cezalar vâdetmektedir. Örneğin, Nur sûresinin 2. ayetinde şöyle deniyor:

”Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz sopa vurun; Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah’ın dininde (hükümlerini uygularken) onlara acıyacağınız tutmasın.” (aynı yerde, s. 349) Maide sûresinin 38. ayetinde ise şöyle deniyor:

”Hırsızlık eden erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah’tan bir ibret olmak üzere ellerini kesin.” (aynı yerde, s. 113)

”

Herhâlde –en bağınaz Müslümanlar dışında- hiç kimse, M. S. 7. yüzyılda belirlenmiş olan bu ve benzer hükümlerin bugünün toplumuna uygulanabilir olduğunu, daha da önemlisi o dönemin egemen anlayışına göre yazılmış olan böylesi bir metnin yardımıyla bugünün sorunlarının çözülebileceğini savunmaya kalkmayacaktır.

”

”

Bayrağımızın Ne Olduğu Anlamsız ve Önemsiz mi?

”

Demir’in Adil Medya’ya verdiği mülâkatta şunları da söylüyor:

” “Bayrağımız İslâm olmuş, Hristiyan olmuş, Aydınlanma olmuş, Sosyalizm olmuş, bunların hiçbir önemi yok. Bizim ne olduğumuza ilişkin söylemlerimizin anlamı yok. Gerçekte somut olarak ne istiyoruz; ne için mücadele ediyoruz? Buna değer vermek gerekiyor.”

”

” Objektif içeriği bakımından bu sözler Marksizmden din doğrultusunda bir kaçış ve/ ya da İslâm’ın ve dinin yüceltilmesi anlamına geliyor. Eğer belirleyici olan bayrağımızın ne olduğu DEĞİLSE, eğer Müslüman olmak, Hristiyan olmak, Aydınlanmacı olmak, sosyalist olmak arasında bir FARK YOKSA, o zaman Marksizme de GEREK YOKTUR. Marksistler, -işçi sınıfının ve diğer ezilen/ sömürülen katmanların kurtuluşu davasına yarar sağladığı ölçüde özellikle taktikler alanında en geniş esneklikten yanadırlar ve olmalıdırlar da. Ama bu onların, ideoloji ve teori alanında bir uzlaşmadan, hattâ bir aynılaşmadan ve Demir’in yaptığı gibi bayrakları karıştırmaktan, hattâ tek bir bayrak altında toplanmaktan yana oldukları ve bunun olanaklı olduğu anlamına asla gelmez. Böyle bir tutum, ideolojik ve siyasal intihar anlamına gelir. Neden?

”

” Herşeyden önce, İslâm (ya da herhangi bir din) ile Marksizm arasındaki sınırların kaldırılabilmesi düşünülemez. Muhammed’in kafasının ürünü olan Kuran, o dönem dünyasının ulaştığı kültürel-entellektüel düzeyin hayli altında bir metindir. Dönemin Arap mülksahibi sınıfının çıkarlarını meşrulaştırmaya hizmet eden ve tutarsızlıklarla dolu olan Kuran’ın içeriği, Marks ve Engels’in 19. yüzyılda oluşturduğu ve dönemin kültürel-entellektüel düzeyinin doruğuna ulaşmış, hattâ bir çok yönüyle bugün bile aşılammış bir teoriyle hiçbir biçimde karşılaştırılmaz. Daha da önemlisi Marksizmin diyalektiksel materyalist ve bilimsel metot ve yaklaşımıyla Kuran’ın ve İslâm öğretisinin metafiziksel, idealist ve bilim-dışı niteliği arasındaki aşılamaz mesafedir. Ne yazık ki, içinden geçmekte olduğumuz siyasal gericilik döneminde pek çok devrimci, Kuran’ın, birtakım ahlâk öğütlerinin ve toplumsal davranış kurallarının yanısıra, evrene, dünyaya, doğaya ilişkin ve hiçbir bilimsel temeli olmayan öykülerle, aptalca savlarla, en ilkel türünden boş inanlarla dolup taşıdığını âdeta unutmıştır. Şunu da eklememe izin verilsin: İslâm (ve belli ölçülerde diğer dinler de) kendi temel önermelerini ya da hükümlerini Allah’ın buyrukları saymakta ve dolayısıyla bunların eleştirisini ya da gözden geçirilmesini bile hiçbir biçimde kabul etmemekte, hattâ bu önerme ve hükümlerin eleştirilmesi ve sorgulanmasını ağır bir suç olarak görmektedir. Örneğin Kuran, kâfirlere (=Muhammed’e ve İslâm’a inanmayan insanlar) ve müşriklere (=Tanrıya ortak koşanlar) karşı çok sert tehditler savurmaktadır. Bunu bir kaç örnekle gösterelim:

” “(Ayetlerimizi) inkâr etmiş ve kâfir olarak ölmüşlere gelince, işte Allah’ın, meleklerin ve tüm insanların lâneti onların üzerinedir.” (Bakara sûresi, 161. ayet, Kuran-ı Kerim ve Türkçe

Açıklamalı Meali, s. 23)

”İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlayanlara gelince onlar cehennemliklerdir.” (Maide sûresi, 10. âyet, aynı yerde, s. 108)

”Ehl-i kitap ve müşriklerden olan inkârcılar, içinde ebedî olarak kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte halkın en şerlileri onlardır.” (Beyyine sûresi, 6. âyet, aynı yerde, s. 597)

”Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün; onları yakalayın, onları hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin.” (Tevbe sûresi, 5. âyeti, aynı yerde, s. 186)

”... yakıtı, insan ve taş olan cehennem ateşinden sakının. Çünkü o ateş kâfirler için hazırlanmıştır” (Bakara sûresi, 24. âyet, aynı yerde, s. 3)

”

Demek oluyor ki, M. S. 7 yüzyılda oluşmasından bir süre sonra donmuş ve katılaşmış böylesi bir ideoloji ile insanlığın bilim hazinesinin büyümesine ve toplumsal gelişmeye paralel olarak kendisi de gelişen ve elbette eleştiriye açık olan ve ilkelerini kabul edenler tarafından da yer yer kıyasıya eleştirilen bir bilimsel teorinin aynı kategoriye konmasının olanaksız olduğu açıktır.

”

Öte yandan, Demir’in bu yaklaşımının pratikte işçi sınıfının siyasal öncüsünün bağımsız örgütlenmesinin ve dahası her türden devrimci ve demokratik örgütlenmenin reddi ve örgütsel alanda en uç düzeyde tasfiyeciliği öğütlemek anlamına geldiği de açık. Eğer isteklerimizin İslâm, Hristiyanlık gibi dinlerin ya da bir başka Marksist-olmayan ideoloji ve siyasetin bayrağı altında gerçekleştirilmesinin olanaklı olduğunu söylüyorsanız ne bir Komünist Partisi’ne, hattâ ne de herhangi bir devrimci örgütlenmeye gerek olmadığını söylüyorsunuz demektir. Bu mantığa göre yapmanız gereken de, size göre “bayrağı hiç de önemli olmayan” bu örgütlerden, sözkonusu istekleri gerçekleştirme olanağı en fazla olanın saflarında yer almak olurdu. Oysa Marks, Almanya’da 1848 devriminin yenilgisinden SONRA bile Komünist Birliğe yaptığı çağrıda proletaryanın bağımsız örgütlenmesini şu sözlerle savunuyordu:

”Demokratik küçük burjuvazi, her yerde ezilmekte olduğu şu anda, proletaryaya genel olarak birlik ve uzlaşma öğütlüyor, ona elini uzatıyor ve her türden görüşü demokratik bir parti içinde kucaklayacak geniş bir muhalefet partisinin kurulması için çaballıyor, yani işçileri,

ardında kendi özel çıkarlarının gizlendiği sosyal-demokrat lafların egemen olacağı ve sevgili barış uğruna proletaryanın özel istemlerinin ön plâna getirilmeyeceği bir parti örgütüne bulaştırmaya çabılıyor. Böyle bir birlik tamamen onların yararına ve tümüyle proletaryanın zararına olacaktır. Proletarya sahip olduğu ve büyük emeklerle sağlanmış bağımsız konumunu yitirecek ve bir kez daha resmî burjuva demokrasisinin bir eklentisi olma durumuna düşecektir. Bu birlik, bundan ötürü, en kesin bir biçimde reddedilmelidir.” (“Merkez Komitesinin Komünist Birliğe Çağrısı”, Karl Marx ve Friedrich Engels, Seçme Yapıtlar, Birinci Cilt, Ankara, Sol Yayınları, 1976, s. 218)

”

” Marks’ın çizgisini izleyen Lenin Temmuz 1920’de, Komintern’in İkinci Kongresi’ne sunduğu tezlerinde, komünist hareketin ve proletaryanın özel olarak –genel olarak dinsel referanslı hareketlerden daha ileri konumda bulunan- ulusal demokratik hareketle ve genel olarak burjuva-demokratik hareketle bağlaşması, ama asla onun içinde erimemesi, hattâ onunla savaşıması gerektiğini şöyle açıklıyordu:

” “Komünist Enternasyonal , sömürge ve geri ülkelerdeki burjuva-demokratik ulusal hareketleri, ancak bütün geri ülkelerde, yalnızca lafta Komünist olmayan, geleceğin proletarya partilerinin öğelerinin biraraya getirilmesi ve kendi özel görevlerini, yani kendi uluslarının burjuva-demokratik hareketlerine karşı savaşıma görevlerini kavrayacak biçimde eğitilmesi koşuluyla desteklemelidir. Komünist Enternasyonal, sömürgelerde ve geri ülkelerde burjuva demokrasisi ile geçici bir bağlaşma kurmalı, fakat onunla kaynaşmamalı, tersine en ilkel biçimde de olsa proletarya hareketinin bağımsızlığını kayıtsız koşulsuz korumalıdır.” (Theses, Resolutions & Manifestoes of the First Four Congresses of the Third International, Londra, Pluto Press, 1983, s. 80)

”

” Bu söylediklerimin hiçbir biçimde, İslâmı referans alan direniş hareketlerinin objektif olarak sahip oldukları ilerici potansiyeli reddetmek anlamına gelmediği ve gelemeyeceği açık olmalı. 26-27 Şubat 2006 tarih ve “Karikatür Eylemleri Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı yazımda bu konuda şunları söylemiştim:

” “Öte yandan Marksist-Leninistler -tarihsel deneyimin de pek çok kez doğrulamış olduğu gibi- emperyalizme, faşizme, militarizme ve kapitalizme karşı gerçek ve tutarlı savaşımın ancak sosyalizmin bayrağı altında ve işçi sınıfının önderliğinde verilebileceğinin, en radikal ve devrimci küçük-burjuva hareketlerin bile meta üretiminin ve kapitalizmin çerçevesini aşamayacaklarının da bilincindedirler. Hiçbir zaman demokratik bir programa sahip olamamış ve olamayacak olan ve geleceğin toplumunu yüzlerce yıl öncesinin dinsel

kurallarına dayanarak inşa etmeyi öneren İslâmî direniş hareketlerinin program ve siyasal çizgilerinin ise küçük-burjuva demokrasisinin bile gerisinde olduğu açıktır.

”

” “Ne var ki bu, proletaryanın sınıf bilinçli öncüsünün, dinsel renge bürünmüş/ dinsel bir biçim almış siyasal akımların belirli tarihsel koşullar altında, ezilen halkların emperyalizme ve uşaklarına karşı savaşımında objektif olarak kısmî bir ilerici rol oynayabileceği gerçeğini reddettikleri anlamına gelmez. Latin Amerika’da 1960’lardan bu yana ABD destekli gerici ve faşist diktatörlüklere karşı “kurtuluş teolojisi” öğretisi temelinde karşı duran ilerici din adamlarının, 1960’larda Vietnam’da ABD emperyalistlerine ve işbirlikçilerine karşı direnen Budist rahiplerin, 1978-2000 yılları arasında Lübnan’da İsrail’e karşı başarılı bir gerilla savaşı yürütmüş olan Hizbullah’ın ya da bugün Irak’ta, Filistin’de ve Afganistan’da ABD ve ortaklarına karşı siyasal İslâm bayrağı altında direnen örgütlerin geçici, sınırlı ve koşullu bir nitelik taşıyan ilerici rolü reddedilebilir mi? Elbette hayır. Tersini ileri sürmek, bu görüşlerin sahiplerini ister istemez dünya işçi sınıfı ve halklarının baş düşmanı ve sözde demokrat ve lâik, ama aslında genelde siyasal gericiliğin ve özeldede en gerici dinsel akımların ve El Kaide türü provokatif grupların destekçisi olan emperyalizmle ve hattâ İslâm düşmanlığını yaygınlaştırmaya çalışan neo-faşist ve ırkçı akımlarla buluşturur.”

”

”

” Demir Küçükaydın, Hikmet Kıvılcımlı ve İslâmcı Yazarların Buluştuğu Yer

”

” İslâmcı yazarlardan farklı bir söylem ve üslûp kullansalar da Demir’in ve bir anlamda onun hocası ve en önemli esin kaynaklarından biri olan Hikmet Kıvılcımlı’nın Muhammed ve Dört Halife dönemine ilişkin değerlendirmeleri büyük ölçüde bu birincilerinkiyle çakışmaktadır. Bu değerlendirmeye göre, sözkonusu dönem demokratik, özgürlükçü ve eşitlikçi bir nitelik taşıyordu. Marksizm ile İslâm’ı neredeyse aynı kategoriye yerleştiren ve Muhammed’in eşitlikçi bir toplum yaratma yönünde adımlar attığını ileri süren Demir arkadaş şöyle diyor:

” “Marksizm de (din gibi- G. A.) tüm insanları eşitlemek ister, ‘dil, din, ırk ne olursa olsun bütün insanlar eşittir’ idealine sahiptir.” O sözlerini şöyle sürdürüyor:

” “Marksizm denilen öğretisi de eşitlikçi çağrısıyla, bütün dinlerin mirasına bu anlamda sahiptir.” Gene o, “Muhammed ve Dört Halife dönemindeki “Silâhlı Müslümanların yerini”

Muaviye döneminde “devletin silâhlı adamları”na bıraktığını, yani eşitlikçi bir toplumdaki sınıflı bir topluma dönüldüğünü ileri sürüyor. Demir’in bir anlamda hocası ve en önemli esin kaynaklarından biri olan Hikmet Kıvılcımlı da Muhammed ve Hülefayı Raşidiyn (=Dört Halife) dönemini idealize ediyordu. Örneğin o, 1954 yılında kurulmuş olan Vatan Partisi’nin 1957 seçimleri sırasında yaptığı ünlü “Eyüp Sultan Konuşması”nda şöyle diyordu:

“Nerede toplanıyoruz? Toplayıcı olan Cami’de. . . Niçin toplanıyoruz, vatandaşlarımız? Hak için değil mi?.. İşte o büyük ve necip dava, bugün dünyada insanlığın ariya ariya henüz bulabildiği, henüz güçlkle çalışabildiği Demokrasi dediğimiz gâvurca lakırdının ta kendisidir. . .

”

“Ne zaman mübarek bir camiin, mübarek bir mescidin önünde bulunsam, daima Hülefayı Raşidiyn zamanındaki vatandaşların siyasî hayatları gözüm önüne geliverir. Bilirsiniz, o zamanlar, camiler Müslümanların siyasî toplantı yerleri idi. Yani her Cuma, Halife bizzat camiin içerisine gelir, karşısındaki vatandaşlara bütün memleketin Umur ve Hususu hakkında hesap verirdi. Gene çok iyi bilirsiniz ki, devlet başkanı olan Halife, bizzat halk tarafından biat suretiyle reis olur, yani seçimle iktidara gelirdi. (2) Bizzat Halifeler seçilmiş devlet başkanı idiler. Bu seçilmiş başkanlar, her hafta bütün Müslümanları önüne toplayarak, camide onlara memleket işleri hakkında hesap verirdi. . . ” (Dr. Hikmet Kıvılcımlı’nın Eyüp Sultan Konuşması, İstanbul, Vatan Partisi Yayınları, 1979, s. 14-15) Kıvılcımlı daha sonra, İslâm ordularının “hudutlarda zafer üstüne zafer kazandı”klarından, “elegeçen ganimetleri Müslümanlar arasında kardeşçe paylaşılacak üzere gönderdi”klerinden söz ediyor. Ardından, bir Müslümanın ganimet olarak gelen kumaşların eşit bir biçimde paylaştırılmadığı gerekçesiyle Halife Ömer’i eleştirdiğini belirten Kıvılcımlı, Ömer’in bu eleştirinin haksız olduğunu kanıtladığını ve bu vesileyle yaşanan tartışmanın Ömer’in ne kadar “adil” ve o dönem İslâm yönetiminin ne kadar “demokratik” olduğunu gösterdiğini söylüyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor:

”

“Bizim, en müstebit sultanların zulüm yaptığı Şark memleketlerimizde dahi, öyle büyük geleneği olan bir demokrasi 1400 yıl evvel kurulmuştur. Biz hâlâ bugün, o kadar kuvvetli demokrasinin vücudunu hayranlıkla:

‘ - Acaba var mıymış? Nasılmış? Ah! Ben de öğrenebilsem. . . ’ diye arıyoruz. Hepimizin, şu mübarek tanrı evinde, beş vakitte dualarla andığımız hayat, özlediğimiz şey: o büyük insan demokrasisi değil mi?” (aynı yerde, s. 17) Şunu da belirtmekte yarar var. “Ganimet elde etme”yi yücelten Kıvılcımlı, bu konuşmayı yaptığı aynı kentte, sadece iki yıl önce meydana

gelen 6-7 Eylül pogromunda da cinayet, ırza geçme ve yıkım eylemlerinin yanısıra, özü itibariyle 1400 yıl öncesininkine benzer bir “ganimet elde etme” eyleminin yaşandığını unutmuş gözüküyor. Bir kaç sayfa ilerde ise o, Türk ve Müslüman halkın en geri yanlarından birini, yani gayrimüslim düşmanlığını ve Türk şovenizmini kaşımaya girişiyor:

“Dikkat ettim: herhangi bir firmanın başında ‘Türk (bilmem ne) ihracat firması’, Türk bilmem ne’ şirketi diye. . . Türk kelimesi kondu mu kurcalamışımızdır İdare Meclisini. Belki içlerinde Türk te var, amma geri kalan hepsi Levanten çıkmıştır. Yani Mişan, Kostaki. . . Ama firmasının başı, kocaman antet. . . Gidin görün, Beyoğlu’nda gezin görün. . . Her tarafta, başta kocaman ‘Türk’. Çünkü ‘Türk’ değil vatandaşım.” (aynı yerde, s. 29) Devam edelim.

”

“Kuran’ı, “Asr-ı Saadet” (=altın çağ) dönemini yücelten bu görüşler özü itibariyle, her eğilimden Müslüman yazarların yaklaşımlarıyla hemen hemen aynıdır. Örneğin, siyasal İslâm’ın teorisyenlerinden Seyyid Kutb bu dönemi şöyle değerlendiriyordu:

“Toplum, zulümden azat kılınmış, adaletin Allah’ın adaleti olduğu, herşeyin Allah’ın terazisinde tartıldığı bir İslâmî sistem kurulmuştu. Biricik Allah’ın adına, adı İslâm olan toplumsal adalet bayrağı göndere çekilmişti. Bu bayrağın üzerinde sadece ‘La İllahe İllallah’ yazılıydı.

”

“(Bu dönemde- G. A.) Moral değerler yüceltilmiş ve ruhlar arınmıştı; bir kaç istisna bir yana bırakılacak olursa, Allah’ın öngördüğü kısıtlama ve cezalandırmaların uygulanmasına gerek duyulmamıştı. . .

”

“İnsanlığın toplumsal düzeni, ahlâkı ve yaşamının bütün yönleri, daha önce hiç görülmedik ve daha sonra sadece İslâm yoluyla erişilebilecek bir kusursuzluk doruğuna erişmişti.” (Milestones, s. 51-52)

”

Dr. Müçteba Uğur ise, “Asr-ı Saadet’te Sosyal Hayat” başlıklı yazısında şöyle diyordu:

“Bilindiği gibi, Hz. Peygamber (s.a.v.)’in hayatta olduğu, özellikle peygamberlik görevi yaptığı döneme özel deyişle Asr-ı Saadet denilmesi âdet olmuştur. Allah Resûl’ünün

ebedî hayata göçetmesinin ardından gelen yaklaşık kırk yıllık Raşit Halifeler dönemi buna eklenirse yine yaklaşık üç çeyrek asırlık bir dönem eder. Sözkonusu dönem insanlık tarihinin çok az yaşadığı gerçek bir huzur, güven ve saadet devri olmuştur.

”

“Burada bir soru sorulabilir. Acaba insanlık tarihinin bu huzur, güven ve saadet dönemine damgasını vuran nedir? İslâm misyonunun tebliğ edilışinde olduğu kadar yayılışında da çeşitli güçlüklerle karşılaşıldığı; zulüm ve haksızlıklar görüldüğü; çeşitli mücadeleler verildiğı; hattâ kan döküldüğü hâlde bu döneme yine de Asr-ı Saadet denilmesi hangi sebebe dayanır?

”

“Hz. Peygamber (s.a.v.)’in 23 peygamberlik hayatı ile yaklaşık kırk yıl süren Raşid Halifeler devri gözönüne alındığında bu sorunun cevabı kolayca verilebilecektir. Bir kere ne kadar çetin mücadeleler, zulümler ve haksızlıklarla geçerse geçsin Mekke devri dahil peygamberlik dönemi ve onu izleyen sahabe zamanı kelimenin tam anlamıyla bir ideal dönem olmuştur. Bu döneme ideal dönem demek boşuna değildir; çünkü İslâm ideali bu devrede kök salmış, filizlenmiş ve nihayet olgun meyveler vermeye başlamıştır. Kısacası İslâm medeniyetinin temeli bu dönemde atılmıştır. O nedenle ortaya çıkan parlak sonuç çekilen sıkıntıları unutturmaya yetmiştir.”

”

“ Müslüman yazarların, Demir’in ve Hikmet Kıvılcımlı’nın görüşlerin doğruluk derecesini sınamak için Muhammed döneminde Arabistan’ına ve orada gerçekten de eşitlikçi amaçlara sahip bir “İslâm devrimi” yaşanıp yaşanmadığına bakmamız gerekiyor.

”

”

” Muhammed ve Dört Halife Dönemlerinde Neler Oldu?

”

“ İslâm’ın doğuşu öncesinin Arabistan’ına egemen nüfus, ilkel komünal topluma özgü özellikler taşıyan Bedevilerdi. Arapçanın çeşitli lehçelerini konuşan Bedevilerin çoğu, esas olarak çölden ve steplerden ve kısmen de vahalardan oluşan ülkelerinde deve, at,

keçi ve koyun besliyorlardı. Bedevilerin bir kısmı sınırlı sayıdaki vahalarda hurma ve tahıl üretimiyle, daha da küçük bir kısmı ise küçük yerleşim birimlerinde zanaat ve kısmen tarımla uğraşıyorlardı. Hemen hemen hepsi silâhlı olan Bedeviler, besin kaynaklarının son derece sınırlı ve yaşam koşullarının çok zor olması nedeniyle kendi aralarında sık sık çatışmakta ve bu arada zaman zaman kervanlara saldırmakta ve onları yağmalamaktaydılar. Bir devlet örgütünün neredeyse varolmadığı bu dönemin Arabistanı'nda kabileler arası sorunlar gibi kabilelerin iç sorunlarının da çözüm metodu, daha çok manevî bir otorite sahibi olan şeyhler ve diğer yaşlıların hakemlik ve kararlarıydı. Bu durağan yapı M. S. 6. yüzyılın ikinci yarısında değişmeye başlayacaktı. Bu tarihten itibaren rakip ticaret yollarının (dönemin iki güçlü devleti olan Bizans ve Sasani İmparatorlukları arasındaki savaş vb. nedenlerle) kullanılamaz hâle gelmesi yüzünden Mekke üzerinden geçen ticaret yolu önem kazanmaya başladı. Bu ise Mekke'de giderek –esas olarak göçebe Kureyş kabilesi kökenli- bir tacir sınıfının oluşmasına yol açtı. Daha Muhammed'in M. S. 570'de doğumu öncesinden başlamak üzere Mekke önemli bir ticarî merkez hâline gelmiş, bu kentte önemli bir sermaye birikimi oluşmuştu. Tabîi, buna bağlı olarak, bir yandan zenginlerle yoksullar arasındaki mesafe açılmaya, bir yandan da tacir sınıfının kendi içindeki sürtüşmeler artmaya başlamıştı. Bu ikincisi, Muhammed hareketinin oluşumunda belirleyici bir rol oynayacaktı: Yani, Mekke'ye egemen olan zengin ve güçlü Ümeyye (=Emevi) ve Mahzum kabileleriyle - aralarında Muhammed'in bağlı olduğu Haşimi kabilesi de olmak üzere- daha zayıf ve nüfuzları daha sınırlı olan diğer sekiz kabile arasındaki sürtüşme.